

רשומות

הצעות חוק

10 במאי 1982

1581

ל"ז באייר התשמ"ב

צמוד

204	חוק האפוטרופוס הכללי (תיקון), התשמ"ב-1982
207	חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 7), התשמ"ב-1982

חוק האפוטרופוס הכללי (תיקון), התשמ"ב-1982

1. בסעיף 9 לחוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978 (להלן — החוק העיקרי), סעיף קטן (ב) יסומן (ג) ולפניו יבוא :

"(ב) מנהל האפוטרופוס הכללי את נכסי עובדו של פלוני, רשאי הוא לסלק מתוכם, לפי שיקול דעתו, את ההוצאות הכרוכות בהלוויות, בקבורתו, בהצבת מצבה על קברו וכן באזכרתו לפי הנהוג בנסיבות הענין."

2. בסעיף 15 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ב) יבוא :

"(ב) הגיע ניהולו של נכס לפי צו ניהול לסיומו, או שנתברר שלא היה מקום לתת עליו צו ניהול, יתן האפוטרופוס הכללי לבית המשפט דין וחשבון וימסור לו את החשבונות המתייחסים לאותו נכס, כשהם מבוקרים כפי שנקבע בתקנות; אחריותו של האפוטרופוס הכללי לגבי הנכס תיפסק מיום שאישור בית המשפט את הדין וחשבון או מיום מסירתו של הנכס למי שרשאי לקבלו כאמור בסעיף קטן (א), לפי המוקדם."

דברי הסבר

מוצע לתקן סעיף קטן זה בשני מובנים:

1. בהתאם לסעיף 7 לחוק, מוסמך האפוטרופוס הכללי לנהל נכסים ששווים אינו עולה על סכום שנקבע בצו (כיום 5,000 שקלים) גם ללא צו ניהול, אך בהתאם לסעיף 15(ב) חייב הוא לקבל את אישורו של בית המשפט לסיום הניהול במקרה זה, כבכל המקרים שבהם הוא מנהל נכסים לפי צווי ניהול.

הסדר זה נראה מיותר, ומוצע לקבוע כי במקרים הללו יסתיים הניהול באופן שבו התל, היינו — בהתלסת האפוטרופוס הכללי, ללא צורך בפנייה לבית המשפט.

יש להוסיף כי ניהול ללא צו ניהול מסתיים במסירת הנכס לידי מי שרשאי לקבלו או בהוצאת צו ניהול. במקרה הראשון מוסר האפוטרופוס הכללי דין וחשבון לזכאי לנכס, ובמקרה השני מוסר הוא דו"ח בגמר הניהול לפי צו הניהול, וזאת לגבי כל התקופה שמתחילת הניהול ללא צו.

2. בסעיף 15 לחוק נקבעו התנאים והדרכים לסיום תפקידו של האפוטרופוס הכללי אך לא צויין בו מועד מדוייק לפקיעת סמכותו. בהצעת החוק העיקרי (ה"ח התשל"ח, עמ' 52) הוצע לקבוע בקשר לכך (בסעיף 14(ב) שם) כי לאחר שיתן האפוטרופוס הכללי לבית המשפט דין וחשבון וימסור לו את החשבונות המתייחסים לאותו נכס, כשהם מבוקרים כפי שנקבע בתקנות — ייתן לו בית המשפט תעודת שחרור מכל הביעה נגדו. סיפה זו הושמטה במהלך החקיקה בכנסת, ובמקומה

בהתאם לסעיף 2(ב) לחוק, מופקד האפוטרופוס הכללי על ניהולם של נכסים עוובים, ולפי סעיף 9(א) חייב הוא לעשות זאת באופן שעשוי לדעתו, להועיל למעוניינים באותם נכסים. הדבר מחייב את האפוטרופוס הכללי לקיים בידינו את הנכסים בשלי מוחם, ופרט להוצאות הניהול, שאותן הוא רשאי, לפי סעיף 12, לגבות מתוך הנכסים, אין הוא רשאי להשתמש בנכסים באופן שיפחית מערכם. מצב זה יוצר קושי בכל המקרים שבהם מטפל האפוטרופוס הכללי בעוברי נותיהם של נפטרים שיורשיהם אינם ידועים או נעדרים. כדי להסיר ספיקות מוצע להקנות לו, במקרים אלה, סמכות לשלם את הוצאות הנהלה, הקבורה והמצבה של הנפטר, המהוות חלק מחובות העובן כאמור בסעיף 104(א)(1) לחוק הירושה, התשכ"ה-1965, וכן את הסמך כות להחליט על הוצאת כספים הדרושים לענין אזכרתו של הנפטר, לפי הנהוג בנסיבות הענין.

סעיף 2 סעיף 15(ב) לחוק קובע לאמור:

"(ב) הגיע ניהולו של נכס לפי חוק זה לסיומו, או שנתברר שלא היה מקום לתת עליו צו ניהול, יתן האפוטרופוס הכללי לבית המשפט דין וחשבון וימסור לו את החשבונות המתייחסים לאותו נכס, כשהם מבוקרים כפי שנקבע בתקנות, ומשעשה כן יחול עליו, לענין פטור מאחריות, הדין החל על מנהל עובד לפי סעיף 88 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965."

1 ס"ח התשל"ח, עמ' 61.

3. האמור בסעיף 20 לחוק העיקרי יסומן (א) ואחריו יבוא :

"(ב) ניהול האפוטרופוס הכללי נכס של אדם לפי חוק אחר, ללא צו של בית המשפט, ואותו אדם נפטר, יראו מיום הפטירה את האפוטרופוס הכללי כמנהל הנכס על פי צו ניהול לפי חוק זה."

4. אחרי סעיף 22 לחוק העיקרי יבוא :

א22. (א) שכר האפוטרופוס הכללי שנקבע בתקנות לפי סעיף 23(א)(2) (להלן — השכר) יחושב —

- (1) לגבי הנכסים האמורים בסעיף 21 — מיום הקנייתם לממונה על רכוש האויב ;
- (2) לגבי נכסים כאמור בסעיף 22 שערב תחילתו של חוק זה היו מוקנים לאפוטרופוס הכללי או שהיו בניהול שלו — מיום מתן הצו הקודם ;
- (3) לגבי נכסים שערב תחילתו של חוק זה נהלו בידי האפוטרופוס הכללי לפי חוק אחר — מתחילת הניהול.

דברי הסבר

מתברר כי במקרים רבים נמנעים היורשים מלנקוט בצעדים הנדרשים לניהול העובון, בדרך כלל משום מיעוט שוויו ובשל עול החובות הרובץ עליו, דבר המאלץ את האפוטרופוס הכללי, ללא כל הצדקה, לעשות זאת במקומם ולמענם, וגם להעסיק את בתי המשפט בהוצאת צו ניהול שכאמור לא נדרש לו בחייו של המוריש.

מוצע להסמך את האפוטרופוס הכללי להמשיך ולנהל נכס של עובון שנוהל בידיו לפני פטירת המוריש ללא צו של בית משפט — גם לאחריו, עד לשחרורו מידי בידי הזכאי לקבלו על פי חוק הירושה, בין אם הוא יורש על פי דין או נוהל על פי צוואה שהוכיח כדין את זכותו, ובין אם הוא מנהל עובון שנתמנה כחוק.

סעיף 4 בהתאם לסעיף 21 לחוק, מנהל האפוטרופוס הכללי מיום תחילת החוק את כל הנכסים שהיו מוקנים ערב תחילתו לממונה על רכוש האויב לפי פקודת המסחר עם האויב, 1939, ולפי סעיף 22 הוא מנהל מאותו מועד את הנכסים שערב תחילת החוק היו מוקנים לאפוטרופוס הכללי או שנוהלו בידו לפי פקודת האפוטרופוס הכללי, 1944. כן מוסיף האפוטרופוס הכללי לנהל לפי חוקים אחרים נכסים שנוהלו בידו ערב תחילת החוק, כאמור בסעיף 20. לגבי כל אלה התעוררה השאלה האם שכר האפוטרופוס הכללי בעד ניהול הנכסים, שנקבע בתקנות על פי סעיף 23(א)(2) לחוק, יש לראותו גם כתמורה בעד ניהולם בתקופה שקדמה לחוק, או שמא יש לחייב את בעלי הנכסים בשכר נוסף בעדה, לפי החיובים החוקיים שעמדו בתקופה לגביהם ערב תחילת החוק.

הוסף בסעיף 15(ב) הקטע שאותו מוצע לבטל עתה, כשהכוונה היתה להשוות בענין זה את דינו של האפוטרופוס הכללי עם דינו של מנהל עובון על פי חוק הירושה, התשכ"ה—1965. אלא שדינו של האחרון קבוע בסעיף 92(ג) לחוק הירושה, הקובע כי "משרתו של מנהל עובון פוקעת אם אישר בית המשפט שסיים תפקידו ומן היום שנקבע לכך באישור", ולא בסעיף 88, העוסק באחריותו של מנהל העובון בנוזיקין.

מעבר לכך, אחריותו של האפוטרופוס הכללי בנוזיקין כבר נקבעה בחוק העיקרי, ובאורח שונה, משנקבע בסעיף 19 כי לענין סעיפים 2 עד 4, 8 ו-9 לחוק הנוזיקין האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב—1952, דין האפוטרופוס כדין המדינה, תוך הפטרו מאחריות אם פעל בהתאם להוראות בית המשפט או באישורו.

מטרת התיקון המוצע היא, איפוא, כפולת: לקבוע כי בדומה למצבו של מנהל עובון על פי חוק הירושה, תפקידו של האפוטרופוס הכללי ייתם לפי צו של בית המשפט, וכן למנוע את הכפילות שנוצרה עם החלת שני דיני האחריות השונים על האפוטרופוס הכללי בעת ובעונה אחת.

סעיף 3 על פי מספר חוקים מוסמך האפוטרופוס הכללי להתלס, לפי שיקול דעתו וללא התערבות בית המשפט, לנהל במקרים מסויימים נכס של אדם שאינו מסוגל או שאינו רשאי לנהלו בעצמו. המקרה הבולט הוא הטיפול בנכסיהם של חולי נפש, על פי סעיף 27(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, התשט"ו—1955. סמכות זו של האפוטרופוס הכללי פוקעת עם מותו של בעל הנכסים כשהבעלות עליהם עוברת ליורשיו.

(ב) שולמה לפני תחילת חוק זה לממונה על רכוש האויב או לאפוטרופוס הכללי אגרה בעד ניהול נכסים כאמור בסעיף קטן (א), ינוכה מהשכר סכום האגרה ששולם כאמור וכן הפרשי הצמדה על אותו סכום, שיחושבו לפי עליית מדד המחירים לצרכן, מהמדד שפורסם סמוך לפני השלום האגרה עד המדד שפורסם סמוך לפני השלום השכר.

תיקון סעיף 23 5. בסעיף 23(ב) לחוק העיקרי, בסופו יבוא:

"ובנסיבות מיוחדות רשאי האפוטרופוס הכללי, לפי שיקול דעתו, להחליט על הפחתה מן השכר שנקבע כאמור, ללא צורך באישור בית המשפט."

תיקון חוק הסדרי משפט ומינהל 6. בחוק הסדרי משפט ומינהל [נוסח משולב], התשל"ל—1970, בסעיף 5(ב), במקום הסיפה המתחילה במלים "כל עוד" יבוא: "כל עוד לא שוחררו המקרקעין, יעשה בהם

דברי הסבר

האפוטרופוס הכללי להחליט לבדו על הפחתת השכר כשימצא זאת לנכון.

סעיף 1 לחוק הסדרי משפט ומינהל קובע בסעיפים קטנים (א) ו-(ב):

"(א) מקרקעין הנמצאים בשטח תחולתו של צו החלת המשפט, וערב היום שבו עבר השטח להחזקת צבא-הגנה לישראל הם היו מוקנים לאדם אשר שלטונות המדינה שהשטח היה תפוס בידיה למעשה מינו אותו לממונה על רכוש האויב או לבעל תפקיד או תואר דומה, או היו מוקנים לרשות מרשויותיה של אותה מדינה או לגוף שבשליטתה אשר אותו אדם העבירם להם או שהיו אותה שעה בהחזקתם או בניהולם של אדם, גוף או רשות כאמור — מוקנים מיום תחילתו של הצו לאפוטרופוס הכללי שיעשה בהם כאמור להלן בסעיף זה.

(ב) האפוטרופוס הכללי ישחרר, בתעודה תחומה בידו, את המקרקעין למי שהיה בעלם לפני שהוקנו לאדם כאמור בסעיף קטן (א) או לפני שאותו אדם התחיל להתחיל בהם או לנהלם, לפי הענין, או לחליפו של אותו בעל, לפי בקשתם; כל עוד לא שוחררו המקרקעין, יעשה בהם האפוטרופוס הכללי כפי שהוא רשאי לעשות במקרה קעין של נעדר לפי פקודת האפוטרופוס הכללי, 1944, והוראותיה של פקודה זו יהולו לענין סעיף זה."

מוצע להתאים נוסח סעיף זה להוראות חוק האפוטרופוס הכללי, שסעיף 20 שבו מחיל הוראות אחרות על ניהול נכסים בידי האפוטרופוס הכללי לפי חוקים אחרים ובכללם חוק הסדרי משפט ומינהל. כמו כן בא התיקון

בית המשפט העליון פסק לאחרונה בסוגיה זו, כי לגבי הנכסים האמורים בסעיף 21 לחוק, שרירה וקיימת הזכות לתבוע תשלום אגרה לפי סעיף 9 לצו המסחר עם האויב (אפוטרופוס), 1939, וזאת בנוסף על השכר המגיע לאפוטרופוס הכללי על פי סעיף 23(א)(2) לחוק וללא קשר עמו (ע"א 395/80, האפוטרופוס הכללי נ. איזקו פרגיון ואח', פד"י ל"ח (3) 427). לפי מהותה חלה הלכה זו אף על יתר הנכסים המנויים לעיל, ומש מעותה היא שיש להייב את בעלי הנכסים הללו בתשלום האגרות שבהן היו חייבים ערב תחילת החוק, ככל שהיו מוטלות או עליהם, בנוסף לחיובם בשכר שנקבע בתקנות שהותקנו על פי סעיף 23(א)(2) לחוק.

מטרת התיקון המוצע היא למנוע כפל חיובים והתייחסות ביחס לשכרו של האפוטרופוס הכללי בעד תקופת ניהול רציפה של אותם נכסים עצמם, וזאת על ידי החלת החיוב בשכר שנקבע בתקנות, כחיוב יחיד, גם על תקופות הניהול של הממונה על רכוש האויב ושל האפוטרופוס הכללי שקדמו לתחילת החוק, ותוך ניכוי סכומי אגרות ניהול ששולמו לפני תחילת החוק, בערכם הריאלי, מהשכר שישולם לאפוטרופוס לפי הוראת חוק זה.

בהתאם לסעיף 23(א)(2) לחוק, מוסמך שר המשפטים לקבוע בתקנות את שיעור השכר המגיע לאפוטרופוס הכללי בעד פעולותיו, ובסעיף 23(ב) הוסמך בית המשפט להגדיל שיעור זה או להפחיתו אם הנסיבות מצדיקות זאת.

במצב זה קיים הכרח לפנות אל בית המשפט אף במקרים שבהם גם האפוטרופוס הכללי סבור שמוצדק להפחית את שיעור השכר הקבוע. הסדר זה מכביד שלא לצורך על בתי המשפט, ומוצע לשנותו על ידי הסמכת

2 סי"ח התשל"ל, עמ' 138; התשל"ג, עמ' 178.

האפוטרופוס הכללי כפי שהוא רשאי לעשות בנכס עזוב שלגביו ניתן לו צו גיהול לפי סעיף 6(א) לחוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח—1978, והוראות סעיף 15(ג) ו-1(ד) לחוק האמור יחולו.

דברי הסבר

הכללי יעביר את הנכס לקנין המדינה, ולתת לו תעודת שחרור.
(ד) העברת נכס לפי סעיף קטן (ג) אין בה כדי למנוע ממעונין לתבוע מהמדינה את הנכס או את שוויו כפי שהיה ביום העברתו למדינה, בצירוף ריבית לפי חוק פסיקת ריבית, התשכ"א—1961, והמדינה תתן לו את הנכס, אם הוא עדיין בידיה, או את שוויו לפי בחירתה.

להבהיר כי יחולו על אותם נכסים גם הוראות סעיף 15(ג) ו-1(ד) של חוק האפוטרופוס הכללי, המורות לאמור:

"(ג) נמשך גיהולו של נכס לפי חוק זה חמש עשרה שנה ושוכנע בית המשפט, לפי דו"ח מאת האפוטרופוס הכללי, שאין הצדקה להמשיך בני-הול, רשאי בית המשפט לצוות שהאפוטרופוס

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 7), התשמ"ב—1982

1. בסעיף 27 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב—1962: (להלן — התיקון סעיף 27 החוק העיקרי) —

- (1) במקום כותרת השוליים יבוא "שלילת האפוטרופסות או הגבלתה";
- (2) בסופו יבוא "הוא הדין אם הוכח להנחת דעתו של בית המשפט כי נתמלאו התנאים שבהם היה בית משפט שלום נוקט כלפי ההורה בדרך האמורה."

2. בסעיף 28 לחוק העיקרי —

- (1) במקום כותרת השוליים יבוא "אפוטרופוס בנוסף על הורה";

דברי הסבר

בית משפט לענין זה הוא בית המשפט המחוזי. סמכות זו אינה מסורה לבית משפט לנוער. על מנת לשלול אפוטרופסות או להגבילה, יש איפוא, צורך להפעיל את שתי מערכות המשפט האמורות. כדי למנוע סרבול זה, מוצע שתינתן לבית המשפט המחוזי סמכות לשלול או להגביל אפוטרופסות מהורה גם אם טרם החלט על הוצאת הקטין ממשורתו, וזאת בתנאי שהוכח לבית משפט כי נתמלאו התנאים בהם היה בית משפט לנוער מחליט על הוצאה מהמשמורת אילו הובאה בפניו בקשה כזו.

סעיפים 2, 28, 29 ו-33(1) לחוק אומרים: ו"3(1)

"הורה שמת

28. מת אחד התורים, תהא האפוטרופסות על הקטין להורה השני; ואולם רשאי בית המשפט,

סעיף 1 סעיף 3(3) ו-4 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך—1960, מסמיך בית משפט שלום שהוא בית משפט לנוער להעמיד קטין נזקק תחת השגחתו של פקיד סעד או להוציא את הקטין ממשמורתו של האהראי עליו, אם ראה שאין דרך אחרת להבטיח את הטיפול וההשגחה על הקטין. סמכות זו איננה נתונה לבית משפט מחוזי.

סעיף 27 לחוק העיקרי אומר:

"הורה של קטין שהוצא ממשמורתו

27. הורה של קטין שבית משפט שלום נקט כלפיו בדרך האמורה בסעיף 3(3) או 4 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך—1960, רשאי בית המשפט לשלול ממנו את אפוטרופסותו על הקטין או להגבילה."

1 ס"ח התשכ"ב, עמ' 120; התשכ"ה, עמ' 114; התשל"ל, עמ' 125; התשל"ג, עמ' 32; התשל"ו, עמ' 50; התשל"ח, עמ' 65; התשמ"א, עמ' 297.

(2) אחרי "לפי פרק זה" יבוא "או שהוא נמנע, ללא סיבה סבירה, מלמלא את חובותיו האמורות, כולן או מקצתן".

3. בסעיף 33 לחוק העיקרי — תיקון סעיף 33

(1) בפסקה (1), בסופה יבוא "או הוגבלה לפי סעיף 29 או שהם אינם מסוגלים למלא כלפי הקטין את חובותיהם לפי הפרק השני או שהם נמנעים, ללא סיבה סבירה, מלמלא את חובותיהם האמורות, כולן או מקצתן";

(2) האמור בסעיף יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) בקשה למינוי אפוטרופוס לאדם יכול שתוגש בידי בן זוגו או קרובו או בידי היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו."

4. האמור בסעיף 56 לחוק העיקרי יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) שר המשפטים רשאי לקבוע כללים בדבר השכר שבית המשפט רשאי לקבוע לאפוטרופסים."

ד ב ר י ה ס ב ר

למינוי אפוטרופוס נוסף, בקשה לשלילת אפוטרופסות גורמת בדרך כלל לעימות בין ההורים לבין המועמד לאפוטרופסות נוספת ולהכשלת שיתוף הפעולה ביניהם. על מנת לקצר את ההליכים ולמנוע היכוסים בנושא רגיש זה, שאיננו לטובת הקטין, מוצע להסמיד את בית המשפט למנות לקטין — בנסיבות האמורות — אפוטרופוס נוסף, מבלי שהדבר יותנה בשלילה מוקדמת של אפוטרופסות הוריו.

סעיף 3(2) החוק הנוכחי איננו מפרש מי רשאי להגיש בקשה למינוי אפוטרופוס לאדם, מוצע שיוֹרֵ שו לכך מי שמורשים על פי סעיף 8 לחוק לבקש הכרות פסלות של אדם, דהיינו: בן זוגו או קרובו או היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו. קרוב משפחה על פי הגדרתו בסעיף 80 לחוק, הוא אב, אם, בן, בת, אח, אחות, סב, סבתא, נכד ונכדה.

סעיף 4 סעיף 56 לחוק קובע:

"שכר האפוטרופוס"

56. בית המשפט רשאי לקבוע לאפוטרופוס שכר אם ראה טעם לכך בנסיבות הענין; שכר האפוטרופוס רופוס שנקבע על ידי בית המשפט חל על החסוי ורשאי האפוטרופוס לקבלו מנכסיו החסוי.

מאחר שבחוק לא נקבעו כל קריטריונים לקביעת גובה השכר, קובע כל בית משפט שכר כראות עיניו.

מוצע להסמיד את שר המשפטים לקבוע כללים בדבר שכרם של אפוטרופסים, שיהיו בהם מבחנים אחידים לקביעת השכר האמור, כפי שהדבר נעשה לגבי שכרם של נאמנים, מפרקים וכונסי נכסים לפי פקודת החברות.

בנוסף על אותו הורה, למנות לקטין אפוטרופוס באופן כללי או לענינים שיקבע בית המשפט; והוא הדין אם אחד ההורים הוכרו פסול־דין, או שאינו מסוגל למלא חובותיו לפי פרק זה, או שהאפוטרופסות לקטין נשללה ממנו על ידי בית המשפט, וכן אם אחד ההורים אינו ידוע, או שלא היה נשוי להורה השני ולא הכיר בקטין כבילדו.

הורה שאפוטרופסותו הוגבלה

29. הוגבלה אפוטרופסותו של אחד ההורים, רשאי בית המשפט, בנוסף על ההורים, למנות אפוטרופוס לענינים שיקבע.

33. בית המשפט רשאי למנות אפוטרופוס —

(1) לקטין ששני הוריו מתו או שהוכרו פסול־דין או שהאפוטרופסות לקטין נשללה מהם לפי סעיף 27;

החוק איננו מאפשר מינוי אפוטרופוס במקרים בהם אחד ההורים או שניהם מזניחים את הקטין ונמנעים, ללא סיבה סבירה, מלמלא את חובותיהם כלפי הקטין על אף היותם מסוגלים לכך. תופעה זו קיימת בדרך כלל כשההורים גרושים, חיים בנפרד או הקימו משפחות חדשות, ואילו הקטין המשותף גדל אצל סבתו או במוסד והוריו אינם מתעניינים בגורלו כלל. במקרה כזה נוצר צורך דחוף למנות לקטין אפוטרופוס נוסף שיוכל להת- ליט בבעיות גידולו, חינוכו ובריאותו, אך אין כל אפשרות לעשות זאת כל עוד לא ציווה בית משפט לנוער על הוצאת הילד ממשמורת הוריו וכל עוד לא נשללה אפוטרופסותם של ההורים בידי בית המשפט המחוזי.

הנסיון מראה כי הורים מתנגדים לשלילת אפוטרופסותם גם במקרים בהם אין להם התנגדות עקרונית

5. בסעיף 63 לחוק העיקרי, בסיפה, במקום "או רכוש" יבוא "רכושו או עובונו". תיקון סעיף 63
6. בסעיף 65 לחוק העיקרי, אחרי "37" יבוא "50". תיקון סעיף 65
7. בסעיף 68 לחוק העיקרי, המלה "זמניים" — תימחק. תיקון סעיף 68

דברי הסבר

- סעיף 5** סעיף 63 לחוק מורה — בין היתר — כי בהתפתרותו ובפיטוריו של האפוטרופוס וכן בפקיעת האפוטרופוס "רשאי בית המשפט להורות שהאפוטרופוס יהא חייב ומוסמך לסיים פעולות שבית המשפט קבע, במידה שהדבר דרוש לטובת החסוי או רכושו".
- מאחר שלפי סעיף 62 לחוק, פוקעת האפוטרופוס במות החסוי, קיים ספק אם סעיף 63 האמור מסמך את בית המשפט להורות על סיום פעולות גם כאשר החסוי נפטר, ושוב אי אפשר לדבר על "טובת החסוי או רכושו".
- לעתים מתעורר צורך במתן הרשאה לאפוטרופוס של חסוי שנפטר לסיים פעולה שהחל בה או לבצע התחייבות שקיבל על עצמו. מוצע להבהיר כי סמכותו של בית המשפט לתת הוראה בנדון קיימת גם במקרים בהם סיום הפעולה דרוש לטובת עובונו של החסוי.
- סעיף 6** סעיף 65 לחוק העיקרי קובע כי הוראות מסוימות של החוק, לא יהיו אם האפוטרופוס הכללי נתמנה כאפוטרופוס.
- סעיף 10(ג) לחוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח—1978, קובע כי כספים הנכללים בנכסים שבניהול האפוטרופוס הכללי אשר אינם דרושים לניהול השוטף, יושקעו באחת הדרכים שקבעה ועדת ההשקעות או בדרך שהורה בית המשפט.
- סעיף 50 לחוק העיקרי קובע כי כספי חסוי כאמור, ישקיעם האפוטרופוס באחת הדרכים שקבע לכך שר המשפטים בתקנות או בדרך שהורה בית המשפט.
- מוצע על כן, להבהיר שסעיף 50 איננו חל על האפוטרופוס הכללי, אשר אותו מחייבות החלטות ועדת ההשקעות בהתאם לחוק האפוטרופוס הכללי.
- סעיף 7** סעיף 68 לחוק קובע: "סמכות כללית לאמצעי שמירה".
68. בית המשפט רשאי, בכל עת, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או באיכותו או לבקשת צד מעונין ואף מיוזמתו הוא, לנקוט אמצעים זמניים הנראים לו לשמירת עניניו של קטין, של פסול דין ושל חסוי, אם על ידי מינוי אפוטרופוס זמני או אפוטרופוס לדין, ואם בדרך אחרת; וכן רשאי בית המשפט לעשות, אם הקטין, פסול הדין או החסוי פנה אליו בעצמו.
- על פי סעיף 8 לחוק, אפשר להכריז כפסול דין אדם שמחמת מחלת נפש או ליקוי בשכלו אינו מסוגל לדאוג לעניניו.
- הגבלת סמכותו של בית המשפט לצוות על נקיטת אמצעים זמניים בלבד איננה מאפשרת לו להורות על ביצוע ניתוח דחוף בגופו של הולה נפש שמפאת מצבו הנפשי או השכלי אינו מסוגל לתת את הסכמתו לניתוח ואין לו אפוטרופוס, או שיש לו אפוטרופוס אך הוא מהסס מלתת את הסכמתו לכך ללא אישורו של בית המשפט.
- מוצע להרחיב את סמכותו של בית המשפט במקרים אלה ולאפשר לו להורות על נקיטת אמצעים הדרושים לשמירת עניניו של החסוי, כולל בריאותו, גם אם אלה אינם זמניים בלבד.
- יש לציין כי הצורך בתיקון זה התעורר רק לגבי חולי נפש שאינם מסוגלים לתת את הסכמתם. לגבי חוסה לפי חוק ההגנה על חוסים, התשכ"ו—1966, המסרב לקבל טיפול רפואי מטעמים לא סבירים ולגבי קטין — נזקק לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך—1960, שהאחראי עליו אינו נותן את הסכמתו לטיפול או שהקטין אינו מציית לו בנדון, מוסמך בית המשפט להורות על מתן הטיפול הרפואי הדרוש, לדעתו, לשם שמירת שלומו ובריאותו של החוסה או של הקטין.

